

Sin papeža

Iz življenja Cezarja Borgia.

Kdo izmed naših čitateljev še ni slišal ali čital groznega imena Borgia? Komu niso znana nečuvna grozodejstva, ki jih objektivna zgodovina očita španskemu kardinalu Rodrigu, poznejšemu papežu Aleksandru VI., in njegovemu sinu Cezarju in hčeri Lukreciji? In komu je neznano stoletij neločljivo zvezan z nič manj strašnim imenom Borgia?

V zadnjem času so si nekateri zgodopisci nadeli nalogo, da za vasko ceno očistijo in operejo spomin omadeževane rodbine Borgia. V Nemčiji na primer sta v letu 1925 izšli kar dve knjigi, ena je posvečena Lukreciji in jo je napisal Nemec Schirokauer; drugo je napisal Italijan Rafael Sabatini in ji je naslov "Življenje Cezarja Borgia." Obe deli sta pisani močno tendenciozno: Schirokauerjevo v obliki romana, Sabatinijevo v obliki biografije. Slednja nas bolj zanima, ker avtor izrecno zagotavlja, da so njegovi viri nadvse avtentični, da si veje iz knjige naravnost strastna pristranost. Sicer pa rodbina Borgia, ki je dala katoliški cerkvi papeža Aleksandra VI., v resnici potrebuje dobrega zagovornika. Zakaj ni ga zločina in ni je pregrehe, ki bi je ne bili očitali sodobniki članom rodbine Borgia, počenši od simonije pa do krvokrunstva. Vendar se nam zdi, da Sabatini svojega namena ni dosegel; kakaj njegovo delo je le preveč tendenciozno in premalo kritično. Zagovarjati pregrehe, ki jih ni mogoče utajiti, na tedanje dobo, ki res ni bila v pogledu politične morale na višini, pa je — mirno rečeno — v marsikaterem slučaju deklasirano.

Schirokauer trdi, da je večina zločinov, ki jih zgodovina pripisuje Borgijcem, zgolj obrekovanje in natolcevanje papeževih protivnikov, ki da so imeli pri tem lažje stališče, ker sta bila papež in njegov sin Cezar napram javnemu mnenju preveč

ravnodušna. Vaskega kardinala in vasko odličnost osebnost, ki je za Aleksandra VI. umrla nenavadne smrti, pravi Sabatini, je javnost instinktivno spravila v zvezo z usodnim "belim praškom Borgijcev", kojega sestavine ni poznal nihče drugi kakor Borgijci sami. Sabatini je druga mnenja. Sklicujoč se na Paola Giovla, ki je ta strup nazval "Cantarella," trdi on povsem določno, da cantarella niso bile nič drugega kakor v tistih časih dobro znani ljubavni praški, kantaridi po imenu. Dasi ta razlaga precej šepa, je vendar to Sabatinijevo priznanje značilno in dragoceno; saj s tem priznava, da se Aleksander VI. ni držal zakletve, ki jo je moral položiti predno je bil posvečen v mašnika.

V nasprotju s svojim očetom, piše Sabatini dalje, se Cezar ni mnogo brigal za ženske. Kardinalski škrlat, ki mu je bil podeljen, ko je bil star jedva devetnajst let(!), je baje odložil na zavoljo tega, da bi se laže posvetil čečenju Veneri, nego zavoljo Marsa, boga vojne. Sabatini podrobno popisuje naštevila boje, ki jih je Cezar vojeval, da je iztrgal iz rok tedenjnih lastnikov mesta, ki jih je potem podelil cerkvi. Sabatini ne tají, da je Cezar imel pri vsem tem še drug cilj pred očmi; kako bi obojeval mogočno državo v osrednji Italiji — pod praporom cerkve kakopak. Naklonjenost svojih novih podložnikov si je Cezar znal na uprav rafiniran način pridobiti — po receptu, ki ga je pozneje Machiavelli tako točno označil v knjigi "Il Principe": "Če hočeš obdržati osvojeno državo trdno v svojih rokah, pazi na dvoje: prvič, da ne ostane noben član prejšnje vladavske hiše pri življenju; drugič, ne spreminjaj starih zakonov in ne poviluj davkov."

Zelo živo slika Sabatini oni prizor, ko je papež Aleksander VI. po srečnem izidu prve Cezarjeve vojne imenoval svojega sina za zastavonošo cerkvene vojske. Bilo je v letu 1500, torej v svetem letu. Rim je bil poln romarjev, ki so se zlivali iz vseh

delov Evrope v sveta mesto, da jim papež podeli vsakojni odpustek. 20. marca je stopil Cezar v cerkev sv. Petra, kjer bi imel dobiti insignije svoje nove časti obenem z zlato rožo kot simbolom vojaške se in zmagovalne cerkve.

Papež je rožo blagoslovil, nakaš so ga odneali v slavnostnem sprevodu v cerkev sv. Petra. Pred papežem je korakal sveti kolegi. Ko je dospel pred veliki oltar, je odložil mitro, bogato z dragimi kamni okrašeno, iz belih pavovih peres pripravljeno pokrivalo av. očeta, in pokleknil gologlav k molitvi. Nato se je izpovedal beneventskemu kardinalu, ki je celebriral obred, in potem je sedel na papeški prestol in sprajmal reverenco kardinalov. Zabučale so orgle in pevc na koru so zapeli slavnostno pesem.

In tedaj je stopil pred papeža vojvoda Cezar, odel v zlat brokat s hermelinom, in pokleknil. Iz rok sancelmenakega kardinala je vzel papež gonfalonski plašč in odel s njim klobučnega vojvoda s besedami: Gospod naj te obide z obilico odrešenja in naj te ogrna s plaščem večnega veselja. Nato je izročil ceremonijalni mojster Burkard papežu rdeči, s biseri pretkani in s hermelinom obiti baret, na katerem je bil prišit iz biserov sestavljeni golob, simbol svetega duha. Papež je položil baret Cezarju na glavo, nakaš je zopet snel mitro in zmolil predpisano molitev. Nato je pokleknil, se pokril, Cezar pa mu je poljubil no go in se potem podal med kardinala. In sedaj se je začela maša. Po maši je papež blagoslovil zastave, Cezar pa je stopil predenj, pokleknil, položil obe roki na sveto pismo in prisegel. Po prisegi mu je papež izročil posvečeno bandero in belo palico kot znak poveljniške časti. Končno mu je še izročil zlato rožo, in ceremonija je bila končana.

Smrt Aleksandra VI. je napravila slični Cezarjevi karjeri konec. Naslednji papež Julij II. se je hotel nad sinom znositi, ker je oče pred dvajsetimi leti v konklavi odnesel zmago nad njim.

Da upeži usodi, kakršno je

stan pripravil tolikim svojim nasprotnikom, je moral Cezar pobegniti iz dežela. Pozneje je stopil v službo kralja Navarre, kjer pa ni dolgo ostal. V nekem boju ga je zadel sovražni meč, ki je končal njegovo razburkano življenje. — Po "Jutru."

RAZNO

Kaj jim je naročila Mati božja. Pariške novice objavljajo naslednji primer verske blaznosti, ki se je te dni prigodil v vasi Barnbon, oddaljeni jedva 60 km od Pariza.

Ko je tamošnji župnik Denoyer vrtil pred oltarjem mašno opravilo, sta pred cerkev dohitela dva avtomobila. Izstopilo je dvanajst oseb, ki so se podale v cerkev ter pobožno prisostvovala opravilu do kraja. Čim pa je abbe Denoyer odšel v zakristijo, se je družba dvanajsterih takoj podala za njim in ga začela neumljeno pretepati. Vsačani, ki so se stali pred cerkvijo, so slišali pretepanje in obupno klicanje na pomoč. Ker pa so obojna vrata v zakristijo bila zaklenjena, so jih vlomili in ugledali nenavaden prizor: župnik je ležal na tleh, slečen do pasu, nezmani molči so ga držali za noge, ženska pa pretepele s tankimi klobami, da je nesrečni abbe ves krvavel po nogah. A v kotu je klečala najstarejša izmed dam ter goreče in glasno molila k "sveti Devici" v solzah...

Viščanom je jedva uspelo, da so oteli svojega župnika in tuje odtirali na orožniško postajo, ki jih je izročilo sodišču. Zagovor vseh dvanajsterih pa se glasi:

NAROČNIKI POZOR!

Zaamenje (Dec. 31.-1925) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napakega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za žlane \$5.30.

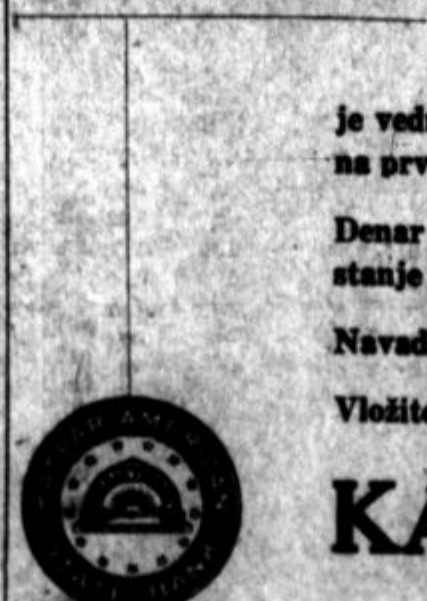
Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

S V E T

Imovina
in preostanek
\$20,000,000.00

PRODAJAMO PRVE HIPOTEKE IN HIPOTEČNE BONDE

"Mi smo pripadniki čiste verske družbe v Bordeauxu in nam je sveta Mati Božja zapovedala, da župnika Denoyers, ki je oboeden od hudice, s šibanjem osvobodimo tega zla... Ta svoj blazni zagovor pa izpovedujejo s takimi ganljivim in prepričevalnim tonom, da jim bodo psihijatri moral pregledati skravljane mozgane."

Agitirajte za "Prosveto"!

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NASE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, kmeč, sladkor in vse druge potrebščine. Poskušajte in se prepričajte, da je doma pri kuhani vodi la najbolj in najzdravljajši.

Groceries, sladkorjem in v pridužalno šoleznino damo primeren pust pri večjih naročilih. Pišite za informacijah na:

FRANK OGLAR,

4401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Krasen spomin je

Zgodovinska spominaka S. N. P. J. knjiga

"AMERIŠKI SLOVENC"

Knjiga je ilustrovana s nad 200 slikami, obsega 682 strani, je krasno trdo vezana v plavih platnicah in ima zlato črke besedilo na hrbtu, ter krasen zlat znak S. N. P. J. na sprednji platnici. Sobratje in sestre S. N. P. J., ter drugi rojaki, knjiga je prvovrstno delo in na finem Star English papirju tiskana. Naročite takoj!

Cena je \$5.00

s poštnino vred.

Naročnino pošljite na upravništvo Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Naročite lahko tudi ZAPISNIK 8. REDNE KONVENCIJE SNPJ., mehko vezan, cena 50c

Veliki velikonočni izlet V JUGOSLAVIJO

skozi Cherbourg-Francija, z svetovno glasovitim parnikom

AQUITANIA 45,700 ton.

Odhod iz New Yorka

V SOBOTO 20. MARGA ob 1. uri zjutraj,

pod vodstvom g. S. VUKOVIČA, jugoslovanskega uradnika Cunard proge v New Yorku.

Vsem onim, ki nameravajo to pomlad potovati v domovino in obiskati svoje sorodnike in prijatelje, se nudi izredna prilika, da se pridružijo skupini izletnikov ter dosepej DOMOV ZA VELIKONOČ.

G. Vukovič, kateri je vajen potovanja po Evropi, bode osobno spremljal potnike naravnost do LJUBLJANE in še naprej. On bo tudi skrbel za čim udobnejše potovanje na parniku kakor tudi na vlakih v Evropi.

Za vsa nadaljna pojasnila glede tega IZLETA, obrnite se na naše lokalne zastopnike — ali pišite v vašem jeziku na:

CUNARD LINE

140 N. DEARBORN ST.
CHICAGO, ILL.

Dvanajst let v samostanu

Spisal Joseph McCabe, bivši frančiškan in profesor v semenišču. Prevaj. A. E.

(Dalje.)

Večina duhovnikov je takih, da hočejo dobro svojim poslušalcem, toda pri pridigi imajo v prvem pogledu čisto naravni svoj lastni dobiček. Pred par leti sem slišal tiplčno povest. Duhovnik, katerega se to tiče, je na severnem Angleškem zelo znana osebnost zlasti v katoliških krogih, ki si na vso moč prizadeva za "apreobrnenje" Angležev. Verujem tudi, da je resen in spoštovanja vreden mož. Ob priliki, ki jo omenjam, je pridigal na prostem precejšnji skupini vernikov, ki so priromali v neko rimsko-katoliško zbirališče. Zdelo se je, kakor da se je pridigar tako zamaknil v svojo pobočno pridigo, da je bil njegov duh daleč, daleč proč. Kritičar, ki mi je povedal to storijo — bil je zelo strog kritik in poznavalec v govorništvu in kretnjah — je pa zapazil pridigarjevo gesto z roko, ki se je izpod halje nekam dolgo zategnila. Postal je pozornejši, gledal pazno in tudi opazil, da tista zategla kretnja ni bila nič drugega kot znamenje nekemu fotografu z nasprotnega vogala, naj pritise. Pridigar mu je pozneje tudi povedal, da je hotel biti fotografiran ravno v tej pozi, ko napravi ono svetniško gesto z roko. Najbolj čudno pa je bilo, da je celo fotograf, ki je bil najet, bil tako globoko prevzet od naučene pridige in gest, da je moral biti opozorjen na svojo dolžnost, da fotografira. Spominjam se tudi, kako me je v prvih dneh mojega duhovskega stanja dirnila neka londonska "zvezda". Ko je pridigar stopil v samostan s prišnice, je prvo vprašal, kje je njegov kozarec porta. Tako se je zgodilo tudi meni, da sem čez leta, ko sem stopil s prišnice, vedno radovoljno spil kozarec vina.

Ce ima duhovnik pred seboj izobražene farane, se navadno skrbno pripravi za pridigo. Pridige so redkokdaj originalne, kajti katoliški duhovnik ima na razpolago celo knjižnico pridig, ki so popolnoma spisane, čeprav jih nikoli s prišnice ne bere, kakor delajo pri anglikanskih kongregacijah. Dobra pridiga je bolj izjema kot pravilo. Dasi je še daleč za nami doba mučenikov, katoličan še vedno lahko najde zadostno preizkušnjo svoje vere pri pridigarju, ki vstraja, da je katoličan treba dveh tridesetih pridig na teden. Po ubogih farah se pridige navadno poslabšajo v neprijazne tirade. Duhovnik, ki je imel nalogo dolgega misljona v revne kraje, mi je pravil, da se je vedno pripravil na pridigo uro prej kot je pridigal. Vzel je skodelico čaja, si našel cigaro, odprl evangelij dotičnega dne in zaspano prišel, nato pa se podal na prišnico in pridigal uro. Duhovniki širokega znanja in lahke odgovornosti bi najbolj vplivno pridigali po par minutah ob-

vestitve, da imajo pridigo; drugi, samostanski, resni in premišljenega tipa bi tudi pridigali preudarno in razumno brez pripravljanja. V navadi je kajpada, da prepogosto ponavljajo iste pridige. Spominjam se starega fratra, ki je ponosno poljubil rokopis po pridigi o svetem Jožetu in izgovoril: "Bog blagoslovi! Ze šestintrideset let sem pridigal to."

Še veliko drugih opravil je, radi katerih duhovnik težko obdrži svoje stališče. S spovedjo se bom pešal v drugem poglavju. Poslednje olje je obred, v katerega se more zatopiti samo bolj iskren vernik kakor jih srečamo danes. V ceremoniji krsta pa se pripeti posebno veliko neprimlik, kajti v krstu je tudi ostalo največ starih in nepotrebnih obredov. Pri krstu je na primer cela vrsta vprašanj, katera morajo biti zastavljena botrom v latinskem jeziku in potem prevedena, a končno tudi odgovori v latinskem jeziku. Neki samostanski kozel, ki mi je pomagal pri kratih, si je umislil, da bi bilo dobro, če se nauči odgovorov po latinaku. Navadil se je pa nekam čudno in ko mi je odgovoril na vprašanje: "Ali veruješ v Boga Očeta" i. t. d., je rekel: "Abrenuntio" (zatajim ga).

Jaz sam nisem bil posebno zaposlen s svečeniškimi funkcijami. Celo pred mojim mašniškim posvečenjem sem bil imenovan k podučevanju filozofije in kakor hitro sem postal duhovnik, sem se lotil svojega posla kot profesor. Cerkevne oblasti so opazile, da se zanimam za filozofijo, čemur je mogoče pomagalo že naravno nagnjenje do tega predmeta. Resnica je bila, da so me vedno mučili dvomi, in vedel sem tudi, da more samo filozofija odpraviti me teh dvomov, če je bilo sploh kje kako zdravilo. Dvomi so v meni nastali pred šestimi leti v noviciatu. Spominjam se lahko celo ure, da, skoro onega malega prostora v samostanskem vrtu, kjer sem zadvomil. Iz samostanske literature sem samemu sebi pel večno tolažbo: "V raju nam stotero bo povrnjeno". Kakor bi se zabliškalo, je tedaj razjalo vprašanje v moji glavi: zakaj veneti in se mučiti akozi dolga, dolga leta? Pokorno sem se izpovedal predstojniku. Kakor je bil uljuden in skrben, je vendar imel jako malo zmožnosti v takih slučajih: ukazal mi je poklekni pred njegove noge v celici in ko mi je navedel vse polno slučajev, kako strašne reči so se zgodile dečkom, ki so se drinili dvomiti, me je odlovil, prej pa še zabičal, da nikdar več ne smem premišljati o stvari. Po svojih puščavniških nazorih je mislil, da sta v meni dve skušnjavi, kateri mora preopditi od mene, namreč skušnjava proti čistosti in skušnjava proti veri. Posebno v drugem slučaju pa je vsako premišljevanje najbolj nečastno. Res, da premišljeni duhovniki tega ne priznajo, čeprav večina to vrši in prakticira.

Moje dvojbe so se povečale. Deloma je bil temu kriv temperament, deloma pa naravna želja, da se prepričam o svojih mnenjih, ki so me prešinjala.

(Dalje prihodnjik.)